

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Διεύρυνση Παραμέτρων Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης στην Περιοχή
Ασπροπόταμου - Κόζιακα (Ν. Τρικάλων) με Άξονα τον Οικοτουρισμό

Ζαφείρης Γιαννόπουλος, Βιολόγος

Επιτροπή Παρακολούθησης:

Καθηγήτρια Ε. Παναγιωτάτου (επιβλέπουσα), Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Λέκτορας Ι. Σαγιάς, Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Επ. Καθηγητής Κ. Χατζημπίρος, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία επιλέγεται ως περιοχή μελέτης, το νοτιοδυτικό τμήμα του Νομού Τρικάλων, η περιοχή του Ασπροπόταμου – Κόζιακα. Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνήσει τις παραμέτρους και τις δυνατότητες ολοκληρωμένης ανάπτυξης υπό το πρίσμα της εφαρμογής των οικοτουριστικών προγραμμάτων, τα οποία αποτελούν βασικό υπόβαθρο της αναπτυξιακής διαδικασίας της περιοχής.

Η συγκεκριμένη περιοχή επιλέχθηκε, καθώς παρουσιάζει ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και φυσική ομορφιά, παράλληλα όμως εμφανίζει σημαντικά προβλήματα οικονομικού μαρασμού και πληθυσμιακής ερήμωσης. Τα προβλήματα αυτά έχουν οδηγήσει στην εκπόνηση μίας σειράς αναπτυξιακών προγραμμάτων που αποτελούν τη βάση για την αναπτυξιακή πορεία της περιοχής και σημαντικό σημείο των προγραμμάτων αυτών, αποτελεί το γεγονός ότι δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή «ολοκληρωμένων προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης», τα οποία βασίζονται σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο οικοτουρισμός.

Με την παρούσα εργασία επιχειρούμε να συγκρίνουμε την «αναπτυξιακή εικόνα» της περιοχής πριν και μετά την εφαρμογή των προγραμμάτων, να αναζητήσουμε τους σημαντικούς τομείς-κλειδιά που θα αποτελέσουν το εφαλτήριο της ανάπτυξης της περιοχής και να εξετάσουμε κατά πόσο τα αναπτυξιακά προγράμματα εστιάστηκαν στους τομείς αυτούς. Κεντρική υπόθεση της εργασίας αποτελεί ο ρόλος του οικοτουρισμού ως βασικού αναπτυξιακού άξονα υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων, που αναδύονται από την ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων για την περιοχή μελέτης και

χαρακτηρίζονται ως βασικοί τομείς-κλειδιά. Στόχος της εργασίας αυτής είναι να αξιολογήσει την υφιστάμενη κατάσταση στην περιοχή μελέτης και να διερευνήσει κατά πόσο οι οικοτουριστικές παρεμβάσεις έχουν μία μακροχρόνια οπτική, προβλέποντας τις αλλαγές και παρακολουθώντας τις πιθανές εξελίξεις και επιπτώσεις από την εφαρμογή τους. Συμπερασματικά διατυπώνονται προτάσεις όσον αφορά στην κατεύθυνση της αναπτυξιακής πολιτικής με άξονα τον οικοτουρισμό καθώς και για τις απαραίτητες προδιαγραφές, που ελλείπονται από την υπάρχουσα κατεύθυνση και κρίνονται απαραίτητες για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων και για την μελλοντική αναπτυξιακή πορεία της περιοχής.

Η μεθοδολογική προσέγγιση του μελετούμενου χώρου βασίζεται στην καταγραφή και αξιολόγηση των κοινωνικών, οικονομικών παραμέτρων και αναπτυξιακών δυναμικών που τον χαρακτηρίζουν και στον εντοπισμό των πραγματικών, πρωτογενών προβλημάτων της περιοχής μελέτης, την αξιολόγηση αυτών και των αναπτυξιακών προοπτικών, καθώς και των δυνατοτήτων ολοκληρωμένης ανάπτυξης με άξονα τον οικοτουρισμό. Εργαλεία έρευνας αποτελούν οι μελέτες και οι τελικές αναφορές των αναπτυξιακών προγραμμάτων, η επιτόπια έρευνα και συζητήσεις με φορείς και κατοίκους της περιοχής και η σχετική βιβλιογραφία.

Η εργασία αναπτύσσεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες-κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περιοχή μελέτης και διατυπώνονται οι βασικές κοινωνικοοικονομικές παράμετροι, οι οποίοι αποτελούν τους σημαντικούς τομείς κλειδιά της αναπτυξιακής πορείας της περιοχής. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα θετικά και αρνητικά αποτελέσματα των αναπτυξιακών προγραμμάτων και εξετάζεται αν και σε ποιο βαθμό αναζητήθηκαν από τα προγράμματα οι σημαντικοί τομείς κλειδιά για την περιοχή και έγιναν οι αναγκαίες παρεμβάσεις. Παράλληλα, αναζητείται η συνάφεια των παρεμβάσεων αυτών και κυριότερα η εφαρμογή του οικοτουρισμού με τους γενικότερους άξονες της αναπτυξιακής πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται μία συνοπτική παρουσίαση των βασικών αρχών του οικοτουρισμού και κυριότερα, ανάλυση των σημαντικότερων παραμέτρων μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης του οικοτουρισμού για να εξετασθεί κατά πόσο οι παράμετροι αυτοί εφαρμόζονται στην περιοχή μελέτης. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο επιχειρείται σύνοψη όλων των προηγούμενων κεφαλαίων, ώστε να εξαχθούν τα τελικά συμπεράσματα για την πορεία της περιοχής με την εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων, αποτιμάται η παρούσα κατάσταση και εξετάζεται ο ρόλος του οικοτουρισμού, με βάση τις βασικές κοινωνικοοικονομικές παραμέτρους και τους άξονες της ολοκληρωμένης προσέγγισης του οικοτουρισμού, και τελικά διατυπώνονται προτάσεις για συγκεκριμένες παρεμβάσεις, οι οποίες θα συντελέσουν ώστε ο οικοτουρισμός να αποτελέσει ουσιαστικό άξονα ανάπτυξης της περιοχής.

Συμπερασματικά, η ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, η συνεργασία όλων των φορέων, η εφαρμογή συστημάτων παρακολούθησης των επισκεπτών και η πιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, αποτελούν τα βασικά επιχειρησιακά εργαλεία που δεν υλοποιήθηκαν στο βαθμό που θα επέτρεπαν να αναδειχθούν οι ιδιαιτερότητες της περιοχής και να δώσουν τις βάσεις για τη μακροχρόνια χάραξη της στρατηγικής, όσον αφορά στην εφαρμογή του οικοτουρισμού στα πλαίσια της ολοκληρωμένης ανάπτυξης.